

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 40

8. listopada 2015.

cijena 200 Ft

U cilju I. Hrvatske biciklijade „CRO TOUR '15” u Gradišću

Foto: Tímea Horvat

5. stranica

O Pjesmarici Ane Katarine Zrinske 8. stranica

Hrvatski dan u Foku

12. stranica

Dani Nikole Zrinskog

14. stranica

Komentar

Važno je da se ne zaboravi

Desetljećima nam je nedostajala sloboda, sloboda govora, sloboda izražavanja vlastitog mišljenja, a sve nam je bilo nametnuto odozgo. Danas takoreći uživamo u slobodi, međutim ne znamo se koristiti mogućnostima koje su nam otvorene. Ono za što su se naši pređi borili, ne odstupajući od svoga jezika, narodnosti, kulture, tradicije, danas je za mnoge ne samo nepoznato nego i nezanimljivo. Zbog čega nemamo više dvojezičnih natpisa, zbog čega su rijetka misna slavlja na hrvatskome jeziku, zašto crkvene obrede, kao što je krštenje, ženidba, ukop, ne obavljamo na svome materinskom jeziku? Priklanjamo se jednostavnijem, udobnijem rješenju. Ta ionako je „svejedno“, već nas nema, nestajemo, izgubit ćemo se. No ne može, niti nam ne smije biti svejedno ako poznamo svoju prošlost. I prije pedeset i sto godina naši su intelektualci i rodoljubi bili zabrinuti za budućnost. I to s pravom, ali usprkos tome još nas uvijek ima.

Jedan od lijepih događaja ove godine bilo je obilježavanje 200. obljetnice rođenja biskupa Ivana Antunovića, preporoditelja bačkih Hrvata. Bio je to ne samo lijep događaj nego i primjer koliko je važno DA SE NE ZABORAVI. S ovakvih i sličnih priredaba svaki put se vraćamo svojim domovima osnaženi u vjeri i osjećaju o zajedničkoj pripadnosti hrvatskome narodu.

Obljetnice su bitni događaji u životu svake obitelji, ali jednako tako i u životu uže zajednice, naselja, županije, regije, pa i tako cijele zajednice Hrvata u Mađarskoj. Među njima posebno mjesto zauzimaju istaknute osobe koje su nas svojim zalaganjem zadužile da nastavimo njihov rad na polju očuvanja materinske riječi, tradicije, napose u borbi za očuvanje nacionalne samosvijesti. Ne smijemo ih zaboraviti, jer one žive u svojim djelima, one moraju biti dio našega kolektivnog, skupnog pamćenja. To više što su to radile u vrijeme kada se za to «plaćalo» i životom, pa čak i životima bližnjih koji su bili ograničavani na razne načine. Nije slučajno što često naglašujemo da zajednica koja ne poznaje svoju prošlost nema ni budućnosti.

Jedan od takvih istaknutih osoba, hrvatskih rodoljuba bio je i Santovac Mišo Jelić, književnik i «naš fiškal», jedan od onih koji je svojedobno pridonio oživljavanju Bajске bunjevačke čitaonice, koja danas ponovno proživljava teške trenutke. Stoga učinimo sve kako bismo očuvali i spomen na «našeg fiškala» i na njegovo djelo. Prilika za to bit će 2016. godina kada obilježavamo 135. obljetnicu njegova rođenja, i 55. obljetnicu smrti.

Stipan Balatinac

Glasnikov tjedan

Koliko vidimo sami sebe i u brojkama. Između dva posljednja popisa pučanstva, 2001. i 2011. godine, za 4,1 posto porastao je broj pripadnika hrvatske narodnosti u Mađarskoj, tako je broj Hrvata dosegnuo brojku od 26 774. Kako kaže službena politika, zahvaljujući mogućnosti biranja dvojnih (višestrukih identiteta). U toj brojci 2198 osoba je ispod 14 godina, što čini 8,2 % Hrvata. S druge strane broj onih koji podnose odgovor i obrazovanje u usta-

že 4 %, 35,6 % su zaposleni, 16,9 % osoba netko izdržava, a 43,5 % je neaktivnih osoba. Ovo su tek neki podatci iz popisa pučanstva 2011. godine koje nam je predočio nedavno vladin službenik. Imamo pravo u naseljima, temeljem Zakona o narodnostima iz 2014. godine, gdje broj Hrvata dostiže 20 % potaknuti

vođenje zapisnika sjednica mjesnoga zastupničkog tijela, uz na mađarskom jeziku, i na hrvatskom jeziku, kod popunjavanja radnih mjesta u državnoj upravi, tražiti osiguravanje znanja hrvatskoga jezika, u mjesnim glasilima, medijima osigurati program i na hrvatskom jeziku. Naselja s 20 % ili više od 20 % Hrvata u broju stanovnika naselja danas je u Mađarskoj 30, od

Koliko vidimo sami sebe i u brojkama. Između dva posljednja popisa pučanstva, 2001. i 2011. godine, za 4,1 posto porastao je broj pripadnika hrvatske narodnosti u Mađarskoj, tako je broj Hrvata dosegnuo brojku od 26 774.

novama koje rade po hrvatskome narodnosnom programu iznosi 3326 osoba. Broj starijih od 60 godina u spomenutoj je brojci 31,4 %, a broj aktivnih sveukupno je 60,4 %. Onih koji su završili fakultet ima 18 %, a s nedovršenom osnovnom školom 13,2 %. Po popisu pučanstva iz 2011. godine ukupno 36 296 osoba izjavilo je da govore hrvatski jezik, a svega 12 716 osoba je reklo kako im je hrvatski materinski jezik, što je 51 % od onih koji su izjasnili svoju pripadnost hrvatskomu narodu. (Napomenimo kako je po popisu pučanstva iz 2001. godine broj onih koji su kazali kako im je hrvatski materinski jezik, bio 14 326.) Među pripadnicima hrvatske narodnosti 574 je nezaposlenih, što

toga osam u Baranji, tri u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji, pet u Šomođskoj županiji, sedam u Zalskoj, sedam u Željeznoj županiji. U 2015. godini mađarska je vlada povećala potporu narodnostima za 51,4 %, a u 2016. godini za daljnjih 29,5 % po stavkama: potpora narodnostima, potpora djelovanju mjesnih i županijskih narodnosnih samouprava, potpora djelovanju državnih narodnosnih samouprava, potpora ustanovama u održavanju državnih narodnosnih samouprava, potpora ulaganjima, i razvoju ustanova. Zbroj navedenoga u forintama za 2016. godinu iznosi nešto više od osam milijardi forinti.

Branka Pavić Blažetin

MEDIJSKI CENTAR *Croatica*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, svaki radni dan od 18 sati pet radijskih emisija s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.
Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia.

HDS-ova redovita skupština u Vlašićima na otoku Pagu

Sukladno Pravilniku o organizaciji i djelovanju, za 26. rujna ove godine sazvana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave, koja je primjereno praksi u jednom sazivu održana u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlašićima na otoku Pagu. Donesene su odluke o izmjeni i dopuni Proračuna za 2015. godinu, o utemeljenju nove ustanove i izboru vršitelja dužnosti njezina voditelja, o izboru Povjerenstva za pripreme utemeljenja hrvatskog obrazovnog središta u Sambotelu.

HDS-ov predsjednik Ivan Guban i zamjenica Angela Šokac Marković

Pošto je utvrđen kvorum, budući da se pozivu odazvalo 20 od ukupno 23 izabrana zastupnika, budući da drugih prijedloga nije bilo, uz predsjednikovu usmenu dopunu da se pod „razno“ uvrsti rasprava o posjetu predsjedniku Mješovitog odbora Hrvatske i Mađarske, Skupština je jednoglasno prihvatila pismeno predloženi dnevni red. Tako je rad započeo raspravom o predsjednikovim pismenim izvješćima o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. U okviru usmene dopune predsjednik Ivan Guban ukratko je obavijestio nazočne o predaji novoga športskog igrališta i dvorišta Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, nadalje o posjetu zagrebačkoga gradonačelnika Pečuhu, otvorenju nove školske godine u Budimpešti, o pripremnom sastanku za pokretanje projekta Leksikon Hrvata u Mađarskoj, o stanju izradbe hrvatsko-mađarskog rječnika. Premda je sa strane izborne koalicije «Hrvati za Hrvate» izneseno nekoliko primjedaba na način predlaganja i na (ne)pripremljenost prijedloga oko utemeljenja novih kulturnih ustanova i izbora njihovih voditelja, kao i na nedostatak kriterija za

to, Skupština je jednoglasno prihvatila predsjednikovo izvješće uključujući i one koji su iznijeli narečene primjedbe.

U nastavku sjednice, bez veće rasprave, Skupština je jednoglasno prihvatila pismeno predloženi prijedlog izmjene i dopune Proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2015. godinu, jednako kao i prijedlog izmjene i dopune Pravilnika o sufinanciranju županijskih udruženja hrvatskih samouprava.

Dio zastupnika

HARKANJ – U organizaciji tamošnje samouprave, a s potporom Nacionalnog fonda za suradnju (Nemzeti Együttműködési Alap) od 6. do 11. studenoga priredit će se IX. Harkanjsko slobodno sveučilište (Harkányi Szabadegyetem). U sklopu toga, 10. studenoga u Hotelu Korona od 17 sati etnograf Đuro Franković imat će predavanje „Mi a hazám“ (Što je moja domovina).

UMOK – Kako nas je obavistio načelnik dotičnoga sela Atila Horvat, 10. oktobra, u subotu, početo od 18 uri, dalje teče program unutar projekta Nacionalnoga kulturnoga instituta. «Čuvanje gradišćanskohrvatskih običajev na zapadu Ugarske» je naslov toga projekta u kom sudjeluju Hrvati Umoka, Kemlje i Unde. Prošli misec su se predstavili Undanci u Kemlji, ovput u umočkom Kulturnom domu nastupaju, uz domaću ducu i tamburaše, «Kajkavci» i člani HKD-a «Veseli Gradišćanci» iz Unde, a Kemljance će zastupati jedna delegacija. Uz to se otvara i izložba starih fotografijov umočkih pirov. Slijedeći i ujedno zadnji sastanak je 7. novembra, u subotu, na Undi, kade je predviđen i okrugli stol na temu «Kako dalje s hrvatskim jezikom?!»

STARIN – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u subotu, 10. listopada, priredit će se Berbeni festival u Starinu. Program će započeti u podne svetom misom na hrvatskom jeziku koju će služiti šeljinski župnik Jozo Egri. Potom će biti povorka kroza selo, u kojoj će sudjelovati martinački Ženski pjevački zbor «Korjeni» uz pratnju Orkestra Drava i šeljinska Plesna skupina «Zlatne noge» uz pratnju Orkestra Biseri Drave. Od 17 sati je večera za sve goste i nazočne, a uvečer organiziraju druženje uza svirku i ples.

PETROVO SELO – Kulturni dom Petrovoga Sela poziva 11. oktobra, u nedilju, početo od 14.30 uri na predavanje povjesničara dr. Roberta Hajszana, predsjednika Panonskoga instituta u Pinkovcu, pod naslovom Pavličeva povijest Hrvatske i hrvatskoga naroda na gradišćanskohrvatskom jeziku. Student Himmelbauer prepisao je historiju na gradišćanskohrvatski jezik, a Panonski institut će izdati ta prevod u brošuri, u koj se povida od stoljeća sedmoga do nove predsjednice Hrvatske, Kolinde Grabar-Kitarović.

MAĐARSKI STUDENTI U DONJEM VIDOVCU

U okviru studijskog putovanja, nekoliko profesora i studenata završnih godina Fakulteta Geogikona Panonskoga sveučilišta iz Keszthelya posjetili su Donji Vidovec. Predvodio ih je *dr. Lóránt Bali* s katedre za Poduzetničku ekonomiju i ruralni razvoj. Posjetili su Općinu Donji Vidovec gdje su ih načelnik *Josip Grivec* i njegov zamjenik *Blaž Jakupak* upoznali s potencijalima i planovima tog naselja.

Dr. Bali (prvi slijeva) s kolegama

Nakon sastanka posjetili su bogatu etnozbirku u Župnoj kuriji te crkvu sv. Vida gdje su ih dočekale *Ana Nestić* i *Monika Cenko*. Oduševilo ih je gostoprimitstvo te bogata etnozbirka i lijepo uređena barokna crkva. Tom je prilikom dr. Bali između ostalog rekao: – Ovo mi nije prvi posjet Donjem Vidovcu, načelnik nam je lijepo prikazao bogatu donjovidovsku povijest i privukao pozornost u naših studenata, a to i nije baš lako, no Donji Vidovec ima što pokazati. Uvijek se oduševim i s veseljem dolazim radujući se našim sadržajnim sastancima koji će u idućem vremenu donositi sve konkretnije rezultate i pomoći razvoj naselja s obje strane rijeke Mure. Osim suradnje na EU projektima, veže nas i prijateljstvo s čelništvom općine, posebno s načelnikom. Zajedno smo i s drugim općinama s obje strane rijeke Mure ostvarili projekt formiranja EGTS-a (Europska grupacija za teritorijalnu suradnju), izradili strategiju razvoja područja koje on pokriva, u tijeku je priprema novih projekata u kojima je Donji Vidovec nezaobilazan. Sljedeći je sastanak već prije dogovoren i održat će se u Keszthelyu. – riječi su cijenjenog doktora.

Tekst i foto: *M. Grubić*

Sjednici se odazvalo 20 od 23 zastupnika HDS-ove Skupštine

Usljedi je raprava na temu obavijesti o pripremama utemeljenja hrvatske (kulturne) ustanove u Bačko-kiškunskoj županiji, nadalje o utemeljenju Hrvatskog kulturnog i sportskog centra «Josip Gujaš Đuretin», te o utemeljenju Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda «Stipan Blažetin» u Serdahelu, koji je otvoren i započeo s radom prije mjesec dana. Usprkos ponovljenim primjedbama sa strane zastupnika izborne koalicije «Hrvati za Hrvate» na način priprema, odabira sjedišta i izbora voditelja ustanove u Serdahelu, nakon kraće rasprave Skupština je jednoglasno prihvatila narečene obavijesti. Sa strane istih zastupnika iste primjedbe iznesene su i u raspravi o izboru tvrtke za izradbu plana obnove zgrade budućega hrvatskog obrazovnog središta u Sambotelu, te imenovanje povjerenika odnosno povjerenstva Hrvatske državne samouprave za pripreme utemeljenja obrazovnog središta. Skupština je jednoglasno prihvatila da se ovlasti predsjednik Ivan Gugan da započne usuglašavanje s tvrtkama za izradbu planova. Budući da je za narečeno povjerenstvo predloženo četiri prijedloga, nakon glasovanja, odlukom Skupštine, u povjerenstvo su izabrani Ladislav Škrapić (16 – 2), Čaba Horvath (15 – 2), Edita Horvat Pauković (14 – 1), a s 8 glasova za, uz 4 suzdržana i 5 protiv nije izabran Vinko Hergović. Bez rasprave, uz jedan suzdržani glas, prihvaćeno je izvješće Državnog ureda za reviziju (ÁSZ) o nadzoru gospodarenja Hrvatske državne samouprave, te Plan poduzimanja da se isprave utvrđene nepravilnosti. Kako je pri tome naglasio predsjednik Gugan, od svih ostalih HDS je

dobio najmanje primjedaba na gospodarenje. Na prijedlog predsjednika Ivana Gugana, Skupština je jednoglasno prihvatila da se Rasprava o nacrtu plana razvitka i gospodarenja HDS-a do 2019. godine nastavi u okviru popodnevnog sastanka, uz napomenu da će se o prihvaćanju plana razvitka i gospodarenja nakon uobličenja natuknica glasovati na nekoj od idućih skupština.

Pošto je predsjednik Gugan obavijestio nazočne o susretu s Ferencom Kalmárom državnim tajnikom, supredsjednikom Mješovitoga mađarsko-hrvatskog odbora, Skupština je jednoglasno odlučila da se u narečeni Odbor delegiraju dosadašnji članovi Joso Ostrogonac, Mišo Hepp i kao novi član aktualni predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan.

Rad je nastavljen na zatvorenoj sjednici, u okviru koje je Skupština odlučila o dodjeli četiriju nagrada Hrvatske državne samouprave u povodu «Dana Hrvata 2015.» u Martincima, za istaknutu djelatnost na području kulture, društvenog života, odgoja i obrazovanja te za mladež. Osim toga, kako bi se mogla utemeljiti nova ustanova, Skupština je za vršitelja dužnosti voditelja Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra u Martincima izabrala Krištofa Petrinovića, i to na mandat od pola godine, s tim da će, slično drugim ustanovama, na sljedećoj sjednici Skupštine raspisati natječaj za voditelja dviju ustanova, u Serdahelu i Martincima. Skupština je jednoglasnom odlukom poduprla svog kandidata za državnu Narodnosnu nagradu.

Branka Pavić Blažetin

Kako je najavljeno, sljedeća skupština Hrvatske državne samouprave sazvat će se na dan državnog Dana Hrvata koji će se prirediti 14. studenog u Martincima.

MCC

Obiljni biciklistički vikend po Gradišću

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, prošloga vikenda kroz tri dane su se vozili na prvoj hrvatskoj biciklijadi, takozvanoj „CRO TOUR '15“ najavljenici, prvenstveno iz Baranjske županije. Pri razni štacija Gradišća nisu samo primljeni od domaćinova, nego im je predstavljeno ukratko pojedino naselje, a i sami gradišćanski entuzijasti, ki u većem, ki u manjem broju, sjeli su na dvokolca i tirali dio puta skupa s gosti.

Od sjevera do juga Gradišća, sve ukupno je napravljeno kih 130 – 140 km, a u cijeloj vožnji je sudjelovalo oko pedeset ljudi. Sve tri dane stalno sime je zlamenovalo petnaest ljudi, oni su se skroz vozili, a, naravno, i uživali u lipom vrimeu, sklapanju novih prijateljstava i u divnoj panorami ove regije. Prvi dan biciklijade od Kemlje i Bizonje je peljao prik Austrije do Koljnofa, drugi dan je bio posvećen sridnjem Gradišću (Koljnof, Filež, Unda, Prisika i Hrvatski Židan), a treći dan je pozvao putnike prik Plajgora i Kisega, na čisti jug Gradišća, u Nardu, Gornji Četar, Hrvatske Šice i Petrovo Selo.

Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, koga smo ovput zatekli u ulogi logističara, ovako je sumirao trodnevni biciklistički susret: – Izuzetno sam zadovoljan i sretan što smo realizirali ovu zamisao i što smo proputovali cijelo Gradišće. Nadam se da će se to nastaviti po planu, iduće godine u kolovozu, u Pomurju, potom u Podravini, Baranji i Bačkoj, te da ćemo obići sva hrvatska naselja u Mađarskoj. To nam je i osnovni cilj bio i mislim da u prvom koraku smo pokazali da ova tura itekako ima smisla, osim toga, mladi ljudi su obišli sva naselja, i vjerujem da su i oni zadovoljni te sretni zbog toga jer su upoznali prekrasne krajeve i jako dobre ljude. S druge strane sretan sam i zbog toga što su nas svugdje dočekali otvorenih srca, svugdje pored kapljice rakije i vina s pogačicama, a što je još bitnije, i lijepim riječima – tako su zvučale predsjednikove riči, gdo se i ovom prilikom zahvaljuje svim organizatorom, pomoćni-

kom, domaćinom ki su na bilo koji način doprinesli uspjehu ove ture. Nisu to samo prazne rečenice, jer to su nam potvrdili i sami diozimatelji. Arnold Barić, predsjednik mišljenske Hrvatske samouprave, naglasio je: – Bili smo na veoma

ako gledamo ljude, sve ćemo preživjeti! Szabolcs Szóllósi vozio se je sa svojom družicom Jadrankom Gergić iz Pečuha, i oni su se jednako tako oduševljeno razgledavali, pobrali novo iskustvo, upoznali nove ljude i uživali u blagodatnoj mogućnosti da su prvi put pohodili krajinu negdašnje «Željezne zavjese», iako nisu negirali ni fizičke poteškoće, naporne kilometare, ali, kako su i sami rekli, i to je neće prepričiti u tom da posjećuju i drugi put zapadnu Ugarsku. Nardarska načelnica Kristina Glavanić od svojega rodnoga sela je tekerila skroz do Petrovoga Sela, a nju su sprohadjali u lipom broju i drugi Nardarci. Pohvalila je ideju CRO-TOUR-a ku smatra i dobrom peldom za buduća spravišća i s drugimi Hrvatima polag negdašnje granice. Dr. Andraš Handler, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatova u Ugarskoj, takaj je aktivno sudjelovao u biciklijadi zadnji dan i osvidochen je, kako su se svi diozimatelji dobro čutili, pobrali lipe doživljaje, upoznali lipu okolicu i doživili srdačno gostoprimstvo Gradišćanceva. 73-ljetni Fabijan Frank, Hrvat iz Staroga Grada, rodnom iz Kemlje, kroz tri dane se je vozio u grupi i nikako nije mogao skriti svoju oduševljenost i veliko veselje. Da se je spoznao s jako dobrimi ljudima smatra najvećim dobitkom ove ture i šalno je izjavio, ako kondicije i zdravlja bude u naredni ljeti, pravoda gre na biciklu, sve do Bačke...

Tiho

lijepim mjestima, upoznali smo divni teren, a i ljude, i mislim da ovo sve bi trebao svatko viditi. Divimo se Gradišćancima jer svugdje smo stigli kao da doma dođemo, kao da smo kod kuće. Jako ste bili organizirani i imali smo osjećaj da su braća išli braći! Mislim da je ovo lijep početak jedne suradnje, koju trebali smo početi prije više desetljeća. Nemojmo sve gledati s političke strane,

Razgovori u Baji

Utemeljenje nove HDS-ove kulturne ustanove u Bačkoj Sjedište u zgradi HKC «Bunjevačka čitaonica»?

Zgrada Bajske čitaonice na Dolnjaku

Čelnici Hrvatske državne samouprave, predsjednik Ivan Gugan i voditelj Ureda Jozo Solga, 22. rujna boravili su u Baji, odnosno bačkim Hrvatima. U županijskom Domu narodnosti u Baji susreli su se s članovima Predsjedništva Hrvatskoga kulturnog centra «Bajska bunjevačka čitaonica». Sastanku kojemu je predsjedao

Nadgrobnik spomenik Miši Jeliću, istaknutomu hrvatskom rodoljubi i bivšem čelniku Bajske bunjevačke Čitaonice, na bajskom Groblju sv. Roka

aktualni predsjednik Bajske čitaonice Antun Gugan, nazočili su još predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, te članovi HDS-ove Skupštine iz Bačke, Joso Ostrogonac, Angela Šokac Marković i Stipan Balatinac. Tom su prigodom HDS-ovi čelnici obavijestili nazočne o nastojanjima Hrvatske državne samouprave da u svakoj regiji utemelji jedno hrvatsko kulturno središte, među njima i u Bačkoj, odnosno u Baji. S obzirom na stoljetnu tradiciju, za sjedište buduće kulturne ustanove Hrvatske državne samouprave kao jedna od tri mogućnosti predložena je zgrada Bajske čitaonice. No zbog za sada nerazriješenih odnosa unutar Udruge i sudskog spora, to je nemoguće sve dotle dok se ono ne sredi, i dok članstvo ne donese odluku o HDS-ovoj ponudi. Naime, pošto je na poticaj većine članstva sazvana izvanredna Skupština Udruge, i došlo do promjene naziva Hrvatski kulturni centar «Bunjevačka čitaonica» u «Bajska bunjevačka kršćanska čitaonica», te sudskoga spora koji je još i sada u tijeku, došlo je do zastoja u radu. Podijeljeno članstvo i vodstvo zasada nije smoglo snage da razriješi nastalo stanje, ali se očekuje da bi konačno sazivanjem sporne skupštine moglo doći do nekog rješenja. O događanjima proteklih mjeseci i godina nazočne je izvjestio jedan od članova Predsjedništva Šandor Trskić. On uz ostalo reče da Čitaonica ima 93 člana, a 46 osoba čeka da postane članom Udruge, ali Udruga je sad pod istragom županijskog odvjetništva koje je odlučilo da se mora vratiti zakonitost u radu.

Međutim, kakva god bila odluka Udruge, ustanova će se utemeljiti, a u svezi s tim istodobno su pokrenuti razgovori i s Gradom Bajom i sa Županijom, koji su, kako reče predsjednik Gugan, već i u prijašnjim razgovorima iskazali partnerstvo u ostvarivanju ovoga projekta. Naime, ova HDS-ova koncepcija ima i potporu nadležnih državnih vlasti, čime je djelovanje ustanove bilo osigurano uz državnu financijsku potporu, i pod stručnim vodstvom.

Sada je na članstvu Čitaonice hoće li prihvatiti jedinstvenu ponudu, koja bi Udruzi mogla osigurati znatno povoljnije uvjete za rad nego što je to bilo dosada. pitanje je samo hoće li članstvo pristati predati vlasništvo zgrade, koju su, kako kažu, njihovi predci dali sagraditi vlastitim udjelom te ugradili u nju cigle koje su sami kupili. Ako članstvo ne pristane na predaju zgrade u vlasništvo, onda će HDS ovaj svoj projekt ostvariti u drugoj zgradi. No Čitaonica će izgubiti priliku da joj se osiguraju uvjeti za rad kakve nije imala do sada. S time da bi ona bila ustanova ne samo za bajske nego i za sve bačke Hrvate.

Stipan Balatinac

BAČINO – Tamošnja Osnovna škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika i Hrvatska samouprava 16. listopada suorganiziraju već tradicionalni «Susret hrvatskih učenika iz Bačke». U okviru županijskog susreta održat će se natjecanje iz poznavanja hrvatskoga jezika na temu «Jesen». Svečano je otvorenje od 9.45 sati, nakon čega će se upriličiti dvodijelno natjecanje po skupinama. Poslije objeda i proglašenja rezultata slijedi druženje sudionika i plesačnica.

Olase

Dan vinogradara i vinara

U organizaciji olasko Hrvatske samouprave, drugu godinu zaredom, 12. rujna, organiziran je Dan vinogradara i vinara. Dan je započeo s kulturnim programom u kojem su nastupili vršendski Ženski zbor Orašje, birjanska Hrvatska folklorna skupina i članovi KUD-a Šokadija iz Bocanjevaca, Muška pjevačka skupina Bocanjevački pajdaši. Potom su slijedili izložba i kušanje vina. Prikazana su vina gajičkoga, vršenskog, olaskog i ašaškog (Hasságy) vinogorja.

Sličice i portreti s olaskoga druženja, domaćini i gosti zajedno

Druženje je proteklo u izvrsnom ozračju, a domaćini su kao goste mogli pozdraviti ugledne osobe javnog i političkog života Hrvata u Mađarskoj. Uzorni su domaćini bili: olaska načelnica Gabriella Tóth, zastupnici Seoske i Hrvatske samouprave Ana Rozinger, gđa

Đurok i gđa Popović. Družilo se na dvorištu mjesnog doma kulture i u dvorani koja je bila prekrasno urešena. Došli su stari prijatelji iz Gajića, na čelu s predsjednicom Janjon Čelinac i Stjepanom Balaćincem, dopredsjednikom udruge vinogradara i vinara „Martinovo brdo“.

Vršendski Mješoviti pjevački zbor Orašje

Sporazum o prijateljstvu olaska Hrvatska samouprava potpisala je s gajičkom udrugom prije šest godina, i redoviti su godišnji susreti. Dapače, oni su brojni, sklopila su se divna prijateljstva, Olasci posjećuju brojne gajičke priredbe kao što su Pudarina, Berba, Vino i poezija... – Često idemo na prigodne svete mise u regiji, u Jud, Pečuh, bili smo nedavno i u Santovu. Ima nas već jako malo, svega 30 osoba koje su podrijetlom Hrvati s obadje strane, materine i očeve. Ima Hrvata i iz miješanih brakova, ali nas je ipak malo. Trudimo se da očuvamo samoupravu, nizom aktivnosti pokušavamo privlačnim učiniti hrvatsku kulturu. Naši stariji članovi rado odlaze na svete mise. Nedavno smo bili u Čakovcu i Ludbregu s olaskim Nijemcima i Mađarima. Najprije zovemo šokačke Hrvate, a ako ne napunimo autobus, onda zovemo ostale, kaže Ana Rozinger, predsjednica olasko Hrvatske samouprave

Branka Pavić Blažetin

PEČUH – U Kertvaroškoj crkvi 20. rujna, lužila se sveta misa na hrvatskom jeziku, koju je slavio velečasni Augustin Darnai i župski vikar Gabrijel Barić. Službu pjevanja obavile su časne sestre reda Družbe kćeri Božje ljubavi iz Hrvatske. Prije svete mise, su časne sestre predstavile Družbu i govorile o blaženicama Katoličke Crkve, Drinskim mučenicama, sestrama koje su izgubile živote mučeničkom smrću za vrijeme Drugoga svjetskog rata na obali rijeke Drine u samostanu kod Goražda, 15. prosinca 1941. godine. One, pet sestara, proglašene su blaženima u Sarajevu 24. rujna 2011. godine. Foto: Ákos Kollár

SURADNJA MATIČINIH OGRANAKA

O Pjesmarici Ane Katarine Zrinske

U organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Pečuhu, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 30. rujna u Pečuhu je na stručnom putovanju boravilo izaslanstvo Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu, a istoga su dana Pečuh počastili i akademici Josip Bratulić i Stjepan Damjanović, potonji predsjednik Matice hrvatske.

Književna tribina u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe

Na tragu suradnje dvaju matičinih ogranaka, Ogranka Matice hrvatske u Pečuhu i Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu, dva predsjednika spomenutih ogranaka Ivan Pranjić i Stjepan Blažetin na tragu su produbljivanja suradnje uz potporu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i generalne konzulice Vesne Haluga. Prilika je za spomenuto i godina 2016. kada se obilježava 450. obljetnica Sigetske bitke i pogibelji Nikole Šubića Zrinskog, jer Ogranak Matice hrvatske u Čakovcu u svom radu, ne u posljednjem redu, njeguje kult jedne od najvećih hrvatskih obitelji, obitelji Zrinski. Tako su u okviru svoje nakladničke djelatnosti istoga dana 30. rujna u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe predstavljeni Pjesmarica Ane Katarine Zrinske te nakladnička djelatnost Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu. Spomenutu književnu tribinu vodio je Stjepan Blažetin, a u predstavljanju su sudjelovali akademici Josip Bratulić i Stjepan Damjanović te Ivan Pranjić.

U prijepodnevnim satima u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe predavanje o društveno-političkom položaju Hrvata u Mađarskoj održao je Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Istoga dana u ranim poslijepodnevnim satima generalna konzulica Vesna Haluga primila je goste, a posebno se zadržala u razgovoru s akademikima

Bratulićem i Damjanovićem koji su u pratnji Stjepana Blažetina posjetili konzulat. Razgovoru su se od pozvanih odazvali još Ivan Guban, Gabor Győrvári i Branka Pavić Blažetin. Na predstavljanju Pjesmarice Ane Katarine Zrinske te nakladničke djelatnosti Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu, u prepunom Klubu Augusta Šenoe, o djelatnosti Matice hrvatske govorio je njezin predsjednik akademik Stjepan Damjanović, a nakladničku djelatnost Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu predstavio je predsjednik Ogranka Ivan Pranjić.

O Pjesmarici Ane Katarine Zrinske, izdanju Matice hrvatske, govorio je njezin priređivač, akademik Josip Bratulić, a u govorenju stihova iz Pjesmarice pomogao mu je Danijel Blažetin. Pjesmarica Ane Katarine Zrinske

jedno je od najvrednijih književnih djela hrvatske književnosti 18. stoljeća, čiji je rukopis pronašao i od zaborava sačuvao poznati sakupljač narodnoga blaga i „lutajući reporter“ Gerhard Ledić. Našavši prvu koricu knjige s potpisom Ane Katarine Zrinski, Ledić se uputio tim tragom i pronašao cijeli rukopis, što ga je

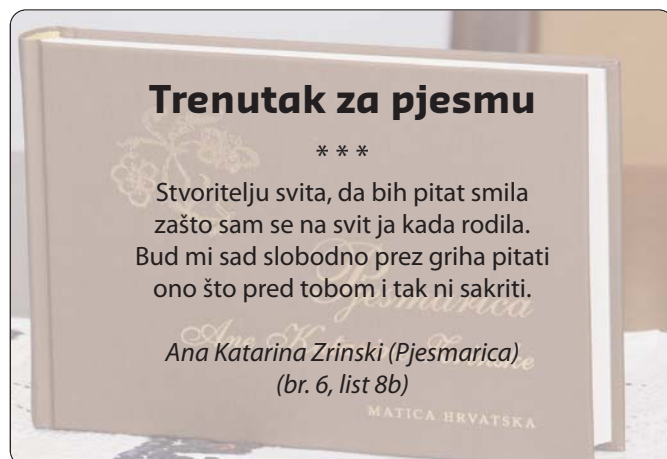
1991. godine darovao Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Pjesmarica Ane Katarine Zrinski govori o jednome burnom povijesnom vremenu, te obitelji Zrinskih i Frankopana čija je sudbina neraskidivo vezana za patnje i stradanja hrvatskoga naroda, ali i o unutarnjem doživljaju i intimi pjesnikinje Ane Katarine Zrinski, kazao je između ostaloga u svom

Knjigu je za tisak priredio akademik Josip Bratulić.

nadasve zanimljivom predavanju akademik Bratulić.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

KUD Januševac ugostio članove umočkoga KUD-a Kajkavci

Januševčani i gosti iz Umoka obišli Krapinu i okolice

Već 16 godina KUD Januševac i KUD Kajkavci iz Umoka druže se svake godine. Jednom u Umoku, druge godine u Brdovcu, i tako se produbljuje prijateljstvo. Članovi KUD-a Kajkavci potomci su kajkavaca koji su prije petsto godina naselili taj dio Mađarske, a do danas se među njima zadržao dio domaćega govora.

Ove godine gosti iz Mađarske stigli su u trodnevni posjet, a prvog dana zajedno s domaćinima priredili su cjelovečernji koncert u brdovečkoj kinodvorani. Tamo su razmijenjeni pokloni, čestitke i zahvale, a nakon održanog koncerta punog osjećaja, druženje se nastavilo uz večeru u Ladanjskom rajuu do ponoći. Idući dan domaćini

dobio slušalice i prijevod na mađarski jezik. Muzej krapinskih neandertalaca smješten je nedaleko od svjetski poznatog nalazišta krapinskih neandertalaca „Hušnjakovo“ s kojim čini jedinstvenu cjelinu za obilazak. Arhitektura podsjeća na pračovjekovo stanište – polušpilju, a njezin obujam, razmjer i pročelje proizašli su iz raščlambe nekadašnjeg izgleda danas urušene krapinske polušpilje.

Nakon cijelog dopodneva provedenog u upoznavanju sa starom hrvatskom poviješću, svi su se okrenuli sadašnjosti i iskoristili vrijeme za zajednički objed u Đurmancu. Nakon povratka sa „Zagorske turneje“ vrijeme se kratilo sa športskim aktivnostima. Kako je nogomet najvažnija sporedna stvar na svijetu, tako su nogometni zanesenjaci KUD-a Januševac istrčali na megdan s jednako takvim zanesenjacima iz Umoka. U dvorani Osnovne škole Pavla Belasa u Brdovcu, uz športsku i poštenu

igru Januševčani su ipak uspjeli pobijediti uz minimalnu razliku. Okupilo se i podosta gledatelja koji su navijali za obje momčadi podjednako. Stigla je i večer koja je bila rezervirana za kulturni sadržaj, pošto su dan proveli uza športske i društvene aktivnosti. Vrijedni članovi KUD-a „Januševac“ pripremili su večeru i potrudili se za ugodno raspoloženje u domu u Prudnicama. Uza svirku tamburaša pjevalo se i plesalo do ranih jutarnjih sati.

Nedjelja je bila dan rastanka i povratka Umočana. Oproštaj je bio prepun osjećaja i s ponekom suzom u očima, uz obećanje novog susreta iduće godine u Umoku.

Dražen Mufić

su goste povelili na izlet u Zagreb i Krapinu te njezinu okolice. Posjetili su crkvu Majke Božje Jeruzalemske na Trškom vrhu i Muzej krapinskih neandertalaca. Na Trški Vrh pobožni hodočasnik ili izletnik ne idu usput. Onamo se ide namjerno, da se uživa u prekrasnom okolišu pitomih zagorskih bregova, odakle pogled seže na Strahinjčicu s jedne, a na Krapinu i dolinu Krapinjčice s druge strane. Tamo se uživa u izvornome hrvatskom baroku, skladu arhitekture i umjetnosti crkve. Pobožni će hodočasnik okrijepiti dušu pred čudotvornim kipičem Majke Božje Jeruzalemske i obogatiti se upoznavanjem čudesne povijesti toga kipa i njezina prošteništa.

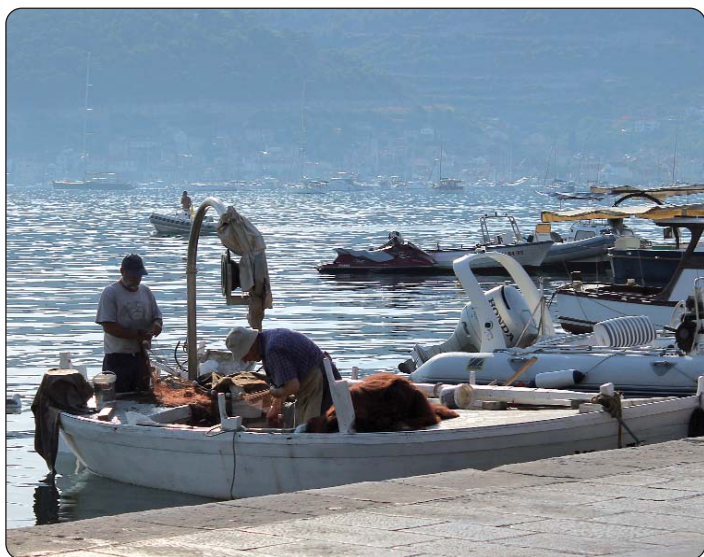
Pošto su potanko razgledali crkvu i njezin okoliš, svi zajedno uputili su se u jedan od zanimljivijih muzeja – Muzej krapinskih neandertalaca. Bili su oduševljeni postavom u Muzeju, a još više što je svaki od njih

Člani KUD-a „Kajkavci“ na brdovečkoj pozornici

Hoće li se oboriti rekordna 2005. godina u hrvatskome turizmu?

Prema službenim podacima sustava turističkih zajednica, na Jadranu i u Zagrebu u kolovozu 2015. odmaralo se tri milijuna i 900 tisuća turista (plus 5,5 %), koji su ostvarili 26 milijuna i 94 tisuće noćenja (plus 4,7 %). Strani su turisti ostvarili tri milijuna i 655 tisuća dolazaka, što je porast od 5,5 posto te 24 milijuna i 167 tisuća noćenja, što je rast od 4,6 posto. Domaći turisti također bilježe rast u dolascima i noćenjima od 5,8 posto. U kolovozu je najviše ostvarenih dolazaka s tržišta Njemačke, šest milijuna i 173 tisuće (plus 2,7 %), Italije dva milijuna i 702 tisuće (plus 5,3 %), Slovenije dva milijuna i 501 tisuća (plus 1,3 %), Austrije milijun i 808 tisuća (plus 4,3 %), Češke milijun i 714 tisuća (plus 4,3 %), Poljske milijun i 684 tisuće (plus 5,2 %), Slovačke milijun i 104 tisuće (plus 4,9 %) i Mađarske milijun i 12 tisuća 714 (plus 15,8 %).

Od siječnja do kolovoza u Hrvatskoj je na Jadranu i u Zagrebu boravilo ukupno 11 milijuna i 518 tisuća gostiju, koji su ostvarili 66 milijuna noćenja, što je porast od osam posto u dolascima i 6,5 posto u ostvarenim noćenjima u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Pet najjačih tržišta u razdoblju od siječnja do ko-

lovoza po udjelu u noćenjima jesu: Njemačka 13 milijuna i 99 tisuća (plus 6,6 %), Slovenija sedam milijuna i 285 tisuća (plus 4,3 %), Austrija pet milijuna i 238 tisuća (plus 5,3 %), Italija četiri milijuna i 538 tisuća (plus 6,8 %), Češka četiri milijuna i 483 tisuće (plus 4,1 %), Poljska tri milijuna i 969 tisuća (plus 5,3 %), Slovačka dva milijuna i 508 tisuća (plus 4,9 %), Nizozemska dva milijuna i 282 tisuće (plus 2,2 %) i Mađarska dva milijuna i 240 tisuća (plus 16,8 %). Po riječima voditelja budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice Marina Skenderovića, prema ovogodišnjim podacima od siječnja do kolovoza već su nadmašene brojke dolazaka i noćenja lanjske godine. „Bude li lijepo vrijeme, i političko-gospodarski uvjeti budu pogodni, ove bismo godine mogli nadmašiti 2005. koja je bila rekordna“ – reče nam gosp. Skenderović. Na naše pitanje kakvi su mađarski turisti, gosp. Skenderović kaže kako su mađarski turisti dobri, vole odlaziti u restorane, rado se koriste pojedinim turističkim uslugama, i više troše od prosječnoga njemačkog turista.

Polovica mađarskih turista noćila je u apartmanima, potom u kampovima i hotelima. „Apartman su izabrali jer sve više traže kontakt s domaćinima, a Hrvati su poznati po dobrom gostoprimstvu, koji će rado pozvati svoga gosta i na domaću večeru“ – dodaje Marin Skenderović.

k. g.

Proslava ubiranja plodova u Budafoku

Rijetko kada se u velegradskim sredinama slavi početak ubiranja plodova voćnjaka ili vinove loze. Gradska četvrt Promontor-Teti-nje (Budafok-Nagyfőtény), budimpeštanski XXII. okrug, na rubnom je dijelu grada, poznat po svome čuvenom pjenušcu Törley i izvrsnim vinima. Nedaleko od središta okruga, na južnim padinama blagih brežuljaka nalaze se prostrani vinogradi. Neopisiva je ljepota koja krase ovaj dio grada. Čudo od prirode, dar Božji, i sve to u neposrednoj blizini urbanizirane sredine, nedaleko od tramvajskih i autobusnih postaja. A kad nešto nesvakidašnje imaš i kad se time možeš dičiti, prirodno je da tu radost podijeliš i s drugima. Zbog toga stanovnici XXII. okruga početkom jeseni na dostojan način slave početak ubiranja plodova cjelogodišnjeg rada. To je već tradicija te ujedno i turistička atrakcija, jer na berbu grožđa dolaze ne samo stanovnici glavnoga grada nego i mnogi turisti iz inozemstva.

Tom se prigodom organiziraju i kulinarska natjecanja jer kako piti dobro vino bez ukusnih zalogaja! Ove je godine tridesetak natjecatelja predstavilo svoje kulinarske umijeće, među njima i družina Hrvatske samouprave toga okruga, koja svake godine sudjeluje na veselome natjecanju, i ubira „plodove“ truda odnosno postiže zavidne rezultate. Sada je međunarodno stručno povjerenstvo „specijalnoj kuhinji“ hrvatske družine dodijelilo prvu nagradu!

Sretna pobjednička družina

Mirjana Karagić,
zastupnica Hrvatske samouprave XXII. okruga

Miloradićev rođendan proslavljen u okviru Hrvatskoga dana

Prilikom 165. obljetnice rođenja Mate Meršića Miloradića, pjesnika, znanstvenika, velikana Gradišćanskih Hrvatov, i skoro 50 ljet dugo farnika u Kemlji, 19. septembra, u subotu, je Hrvatska samouprava dotičnoga sela pozvala najprlje u mjesnu crikvu na mašu zadušnicu, a za polaganjem vijenca pred Meršićevim spomenikom u šarenoj prošeciji su koracali brojni člani domaćih i gostujućih folklornih društava do Kulturnoga doma. Tamo je nastavljen program s pravim spektaklom i vridnom izložbom.

KUD „Konoplje“ dika je Kemlje

– Mate Meršić Miloradić prije 165 ljet je rođen u Frakanavi i kot mladi duhovnik je došao u Kemlju, kade je skoro pedeset ljet služio Boga i naroda svojega. Poslan je simo s odredjenom misijom i pozivom ne samo za to da hrvatstvo gaji i očuva, nego da i vjeru naprikdaje onim ki išču pravi smisao ovoga žitka. Mi njega spomenemo danas, ki je bio človik Božji, človik naroda, pastir, učitelj i svećenik. U jednom človiku mi gledamo jednu paletu, ča je on svega ostvario u svojem žitku, kad je bio pravi človik za svoj narod, za svoju domovinu na svojem mjestu – je naglasio prilikom svete prodike, kemljanski duhovnik Marko Mogyorósi. U svojem premišljanju je postavio vjernikom i pitanje, jesu li i oni takovi kot preci, ki su k oltaru prišli iz dana u dan, jer im je to bila snaga, i je li imaju u njevom žitku mjesta Bog, familija, vjera, narod i domovina?! Za crikvenim obredom svi okupljeni su zastali pred spomenikom Mate Meršića Miloradića uz crikvu, kade su položeni brojni vijenci. U Kulturnom domu s hrvatskom, gradišćanskom i ugarskom himnom je započet program, a na pozornici črljeni pozdrav na glagoljici veljek je stoplio srca svim

hrvatskim gostom. Redom su nastupale grupe, najprlje dica iz čuvarnice «Sunašce», hrvatski jačkarni zbor iz Staroga Grada, jačkarni zbor «Rozmarin» iz Gornjega Četara, domaći KUD «Konoplje», tamburaši sastava «Trzalica», takaj iz Staroga Grada ter zbor «Mali Dunaj» iz Kemlje. Pred samim nastupom undanskoga KUD-a «Veseli Gradišćanci», Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije, pozdravio je goste i prosio Kemljance da upisuju svoju dicu na hrvatski jezik u mjesnu školu, kade su trenutno veliki problemi, pokidob ni-maju nijednoga učenika s hrvatskim jezikom u 1. razredu. Nada-

lje je dodao, kako je ova priredba dio jednoga skupnoga projekta Nacionalnoga kulturnoga instituta, u kom su se skupa naticali Umok, Unda i Kemlja da čez tri misece medjusobno se posjećuju i predstavljaju Hrvati. Tako su toga dana gostovali na kemljanskoj pozornici i ženska vokalna skupina «Biseri», folklorna grupa i tamburaši «Veseli Gradišćanci» iz Unde. Franjo Nemet i Vera Raguž su pred tridesetimi ljeti inicirali prijateljstvo Kemlje i Pleternice, a nastup prijateljjev iz stare domovine i ovput je primljen ovacijom i burnim aplauzom. Franjo Nemet, kolekcionar i sakupljač

kemljanskih narodnih nošnjev, izložio je ovom prilikom svoje vridno bogatstvo na stijeni i vitrini, početo od rubačov, fertukov, rupcev, do knjig, molitvenikov i starih orudaljev. A Marija Nović-Štipković, predsjednica mjesne Hrvatske samouprave, jur desetljeća dugo sabira i stavlja u dnevnik sve članke, napise, fotografije, što se nek objavljuje o Kemlji, i to su mogli zainteresirani ljudi ovput pogledati. Hrvatska samouprava sad jur tradicionalno svako ljetu dodiljuje Nagradu «Za kemljanske Hrvate». Ljetos je ta čast pripala Tündi Molnár-Kövári, ka je Ugrica, ali od protuliča pelja hrvatski zbor Mali Dunaj ter je i dovidob čuda svega učinila za mjesne Hrvate. Maratonski program je završen s vičerom i tančenom zabavom ter daljnjim druženjem Hrvatov.

Domaćini s dragimi prijatelji iz Pleternice

Hrvatski dan u Foku

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 19. rujna, priređen je Hrvatski dan. Dan je započeo u poslijepodnevnom satima svetom misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj katoličkoj crkvi. Nakon mise društvo se okupilo na dvorištu Društvenoga doma i počeo je kulturni program i cjelovečernja zabava.

Martinački župnik Ilija Ćuzdi i šeljinski župnik Jozo Egri služili su svetu misu.

U ovome podravskom selcu već se godinama priređuje Hrvatski dan, koji uvijek donosi nezaboravnu zabavu hrvatskome stanovništvu. Na taj dan dolaze i Hrvati iz okolnih naselja, a vraćaju se i oni koji su zbog različitih razloga napustili selo. Program je ove godine započeo svetom misom na hrvatskome jeziku, koju je služio martinački župnik Ilija Ćuzdi uz koncelebraciju šeljinskog župnika Joze Egrija. Potom je na otvorenome počeo kulturni program, kojemu su, među inim nazočili fočki načelnik Tibor Pálffy, predsjednici hrvatskih samouprava okolnih naselja, a stigli su gosti iz Brođanaca i Valpova, s kojima Fok godinama njeguje prijateljski odnos, među njima istaknuli su predsjednika valpovačkoga KUD-a Berislava Brkića, predsjednika Olimpijade starih športova Veljka Gudelja i člana olimpijskog odbora Olimpijade Željka Perlića. Olimpijada starih športova godišnji je događaj u Brođancima koji se svake godine priređuje zadnje kolovoške nedjelje. Stari izvorni športovi, koji se prikazuju na Olimpijadi, stari su nekoliko stoljeća, a ne postoji mnogo pisanih dokumenata kada i gdje su se pojavili. Do pojave suvremenih športova igrali su ih uglavnom pastiri dok su čuvali životinje ili se odmarali, zemljoradnici, kao i djeca u slobodnome vremenu. Na ovaj dan u Olimpijskom stadionu osim natjecanja u disciplinama seniora, senioraka i djece posjetitelji mogu pogledati izložbu, nastupe folklornih skupina, program izvođača slavonskih pjesama, jahače, izložbu etnoloških sadržaja i mogu uživati u bogatome gastronomskom programu narodnih jela, pića i domaćih kolača. Brođančani su iskoristili ovu priliku te pozvali na sljedeću olimpijadu Fočane.

U kulturnome programu ove su godine sudjelovali KUD „Valpovo 1905“, šeljinska Plesna skupina „Zlatne noge“ te martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“. Prvo su na pozornicu stupili hrvatski gosti iz Valpova. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Val-

povo 1905“ osnovano je 1905. godine poradi njegovanja kulturno-umjetničkog amaterizma na glazbenom, plesnom, likovnom, dramskom i književnom polju. Danas KUD okuplja 120-ak članova u folklornoj sekciji, sekciji pjesnika amatera, dječjim plesnim i glazbenim sastavima te tamburaškom orkestru. Tajnik i umjetnički voditelj Društva je Duško Topić, plesni voditelj Josip Štefić, a predsjednik Berislav Brkić. Ansambl je prvo predstavio

Plesači KUD-a Valpovo

svoju slavonsku koreografiju. Nakon njih je slijedio program plesne skupine „Zlatne noge“ koji su otplesali šokačku koreografiju. Ženski pjevački zbor „Korjeni“ publici je otpjevao podravske pjesme. Završni akord programa bio je još jednom nastup KUD-a Valpova. Predstavili su svoju baranjsku koreografiju u kojoj je publika itekako uživala. Organizatori su pripremili bogatu večeru na koju su čekali sve nazočne, goste i sve stanovnike naselja. Na kraju ovogodišnjega Hrvatskoga dana svakoga je čekao bal uza svirku martinačkog orkestra „Podravka“.

Luca Gažić

Martinački ženski pjevački zbor «Korjeni»

Mala stranica

Legenda o nastanku kruha

Prvi je kruh nastao slučajno. Oko 2600. godine prije Krista jedan egipatski rob (njegovo se ime, naravno, izgubilo u povijesnoj prašini) uz vatru je pravio kolačiće od brašna i vode. Uhvatio ga je san, vatra se ugasila, a kolačići su ostali na toplome. Rezultat već znate: tijesto se diglo, a pečeni kolačići bili su mnogo ukusniji od tankih, tvrdih kakve su jeli do tada. Arheološki nalazi u Egiptu pokazali su da su Egipćani zaista poznavali tijek pečenja kruha. No kruh se u nekom obliku jeo još od neolitika. Zrna žitarice drobila su se, miješala s vodom i pekla na vatri. Grčki mornari i trgovci donijeli su iz Egipta brašno i tako se proizvodnja kruha proširila i po Europi. U srednjem se vijeku kruh ponovno počeo pripremati bez kvasca premda su ga Normani s kvascem radili od 1191. godine. Do ranog 13. stoljeća mlinari su postajali sve važniji, a kako je praksa bila da četvrtinu donesenoga brašna smiju zadržati, i – bogatiji. U londonskom British Museumu nalazi se kruh star oko 4000 godina! Izum mlina oko 1800. godine omogućio je proizvodnju laganijeg i bjeljeg kruha koji se smatrao skupljim i ukusnijim.

Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje

U Hrvatskoj već se godinama obilježavaju Dani kruha. Običaj obilježavanja preuzeli su i neki od naših hrvatskih zajednica. Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje obilježavaju se svake godine tijekom listopada s prikazom kruha, peciva i organiziranjem raznih programa. Dani kruha posebni su dani slavlja i blagoslova hrane koju dobivamo od plodova zemlje.

Već su stari Egipćani kruh pripremali na način sličan našem: brašno, voda, sol, kvasac koje su katkad obogaćivali masnoćom, jajima ili medom.

Za spretne ruke

Nema ugodnijeg od mirisa svježe pečenoga kruha koji se širi domom. Mnogi ga svakodnevno kupuju misleći da im domaći kruh neće uspjeti. No ovaj recept vrlo je jednostavan i siguran, a rezultat je **ukusan i mekan domaći kruh** koji će vas oduševiti!

Sastojci: 600 g brašna, 2 žličice soli, 2 žlice ulja, 350 ml mlijeka, 1/2 svježega kvasca, 2 žlice brašna.

Priprema:

Svježi kvasac natrgajte na manje komade i stavite ga u zdjelicu s 350 ml toplog mlijeka. Dodajte 2 žlice brašna i lagano promiješajte te ostavite da se diže 10 – 15 minuta. Nakon dizanja, istresite sadržaj zdjelice u veliku zdjelu u koju ste stavili brašno, sol i ulje. Sve dobro premijesite dok se tijesto ne počne odvajati od posude. Malo pobrašnite tijesto, pokrijte ga krpom i ostavite da se diže oko sat vremena. Premjestite tijesto u posudu za pečenje koju ste prethodno nauljili, i stavite peći. Zagrijemo pećnicu na 160 °C, pa kad se tijesto opet digne, stavimo ga peći. Kruh pečemo dok ne dobije zlatnu boju (oko sat vremena).

Svetomihovilski sajam

U prostorijama budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića na Dan svetoga Mihovila, 29. rujna, u prijedodnevnom satima priređen je tradicionalni

sajam toga sveca. S velikim se uzbuđenjem priprema na taj dan, po skupinama se rade šaroliki ukrasi ili predmeti za

prodaju. Ukrašavaju se štandovi, a s bakinom ili maminom pomoći, po kućama se izrađuju dječja odijela. Naravno, tijekom dana uloge se mijenjaju, svi mogu biti prodavači ili kupci. Naj-snalažljiviji mogu se cjenkati. Ples i pjesma, slatkiši i sendviči mamilu su toga dana djecu na zabavu.

k. g.

Foto: Gergő Kocsis

Dani Nikole Zrinskog u Keresturu

Prisjećanje na Nikolu Zrinskog, prisega prvaša, polaganje vijenaca kod spomenika, natječaj o njegovanju kulta obitelji Zrinski, spomen-trčanje do Novoga Zrina, dodjela Stipendija „Prof. dr. Karlo Gadanji“, natjecanja u učenju riječi, uvođenje u položaj Zrinskih kadeta i još drugi programi bogatili su ovogodišnje Dane Nikole Zrinskog 25. i 26. rujna u Keresturu. u organizaciji Osnovne škole „Nikola Zrinski“ i Hrvatske samouprave.

Tradicionalno obilježavanje Dana Nikole Zrinskog zbog kišovita vremena priređeno je u predvorju osnovne škole pred spomenikom velikana. „Denéšni dén je jeden nájlepši svetek vu životu naše škóle, Zrinji Miklóša pómlamo. Denes se bodemo preklonili s prisegom vučenika prvoga ostala, i s izletom pred negvem pesničkem i ljudskem veličanstvom“ – započela je proslavu na kajkavskom narječju učenica Johanna Vlašić u nazočnosti Zrinskih kadeta. Na prigodnome dvojezičnom programu učenici su se prisjećali velikanova djela, citirali ulomak iz djela Opsade Sigeta, odnosno recitirali pjesme koje su napisane o Nikoli Zrinskom. U okviru spomendana prvoškolci su pred zastavom škole prisegnuli da će učiti i ponašati se dostojno Nikoli Zrinskom. Nakon toga predstavnici roditeljskoga vijeća svezali su im kravatu sa simbolom škole. Na svečanost iz godine u godinu pozivaju se bivši učenici keresturske škole kako bi dali primjer današnjim školarcima što se može postići marljivim učenjem. Ovaj put je to bila ujedno i gost i domaćin Gyöngyi Bedi, nastavnica zemljopisa i informatike. Ona se rado prisjećala svojih školskih dana i sretna je da i danas može raditi u istoj ustanovi. Slijedila je dodjela nagrada za natječaj „Kako njegovujete kult Zrinskih“, od čega je uređena i izložba. Na poziv je sti-

Dobitnici Stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“

glo 22 natječaja iz pomurskih škola iz kojih su se najviše istakli učenici četvrtog razreda keresturske škole, odnosno Marcel Pavlic, koji je izradio power point, prikaz o priredbama vezanim za Zrinske. Već jedanaesti put zaredom dodijeljene su stipendije za istaknute učenike keresturske škole te za učiteljicu, koju je utemeljio prof. dr. Karlo Gadanji, dopredsjednik rektora Sveučilišta zapadne Mađarske u Sombotelu. Ravnateljica keresturske škole Anica Kovač zahvalila je na pomoći, te naglasila da je profesor već više od tri milijuna forinti podijelio u okviru stipendije, naime od 2005. godine iz godine u godinu četvero djece dobiva po 50 tisuća, a

„najučiteljica“ 100 tisuća forinta. Profesor, kao i svake godine, osobno je predao stipendije, ovaj put Veroniki Kos, Tomašu Dobošu, Eriki Sabo, Veroniki Mező i učiteljici Juditi Abonji. Inače, profesor osim stipendije dariva djecu i za Uskrs, potpomaže i druge seoske programe, odnosno mjesnu vjersku zajednicu. Zahvaljujući njemu, u crkvi je izrađena oltarska slika, a ove je godine opet velikodušno potpomogao izradbu fresaka crkve. Profesor

Gadanji još iz svog djetinjstva se sjećao da su na stropu crkve bili naslikani evanđelisti, međutim to su nekada prebojili i nije nađeno. Slike su nanovo naslikane i sada evanđelisti Matej, Marko, Luka i Ivan ponovno krase kerestursku crkvu. U okviru svečanosti na spomenik su položeni vijenci od strane samouprava, mjesnih ustanova, roditeljskog vijeća i pojedinih razreda. Programi su nastavljeni natjecanjima. Navečer u nazočnosti Povijesne postrojbe Zrinske garde održano je uvođenje u dužnost novih članova Zrinskih kadeta, a u subotu je upriličeno spomen-trčanje u čast velikana.

beta

Članovi Zrinskih kadeta sa Zrinskom gardom

Marin Velin, santovački „ultičar“

Santovac Marin Velin, strasni je „ultičar“. Godine 1964. maturirao je u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti. Nakon toga je radio kao elektromehaničar, a poslije vojnoga roka, 1970. godine, kao administrator u Izvršnom odboru santovačkog seoskog vijeća. Godine 1972. položio je ispit i imenovan je za matičara. U toj je službi radio sve do zaslužene mirovine, 2002. godine. Dobitnik je priznanja „Istaknuti djelatnik vijeća“ te „Plakete za unapređivanje naselja“, a za društveno zalaganje, kao „motor“ športskoga života, nagradu „Za športsku djelatnost sela“. Od 1970. do 1989. godine, pokraj predsjednika Lászlóa Sindlera 19 godina obavljao je dužnost tajnika mjesnoga nogometnoga kluba. Marin se dakako našao i u santovačkoj kulturnoj skupini koja je 1986. g. sudjelovala i na televizijskom natjecanju „Tko što zna?“ Marin je jedna od santovačkih kartaških igrača, nazovimo ih „ultičara“.

Marin Velin (zdesna) i prijatelji, santovački „ultičari“

U Mađarskoj, Austriji, Rumunjskoj, Sloveniji, Češkoj, Slovačkoj, Hrvatskoj i Južnom Tirolu upotrebljava se od 32 ili 36 listova tvoren zamotljaj (pakl) karata, koja se u mađarskim krugovima naziva „mađarskom kartom“. Drugi su im naziv tzv. „Tell-karte“, koje se sastoje od četiri tipa: dvostruko njemačke, helvetsko njemačke, zrcalne, veličine 77 x 119 mm te četverogodišnje. Naime, mađarske se karte temelje na drami Friedricha Schillera pisane 1804. godine, o švicarskome junaku Vilimu Tellu. Sve veći je broj onih koji igru ultija ne smatraju samo igrom nego i športom. Upravo kako to tvrdi i predsjednik Mađarskog ulti-saveza (MAUSZ-a) Miklós Regőczi: „Sve ćemo učiniti da ulti-igra, poput bridž-igre, postane športskom granom, i budemo li imali barem stotinu natjecatelja, nakon tri godine, možemo zatražiti prijam u Mađarsko olimpijsko vijeće“. Zasada Savez ima 14 ulti-klubova diljem Mađarske. I na koncu treba reći i to da se pod nazivom „ulti“ poznaju dvije kartaške igre, „jednostavni ulti“ i „pljačkaški ulti“.

Zapitali smo Marina Velina, kada je zapravo započeo kartaške igre ultija?

Kartanje je za mene najomiljenija razonoda, moja velika ljubav koju sam otkrio davne 1989. godine, dakle prije 26 godina. Dakako, to nije išlo „s grlom u jagode“, nego sam proučavao svu moguću literaturu koja se odnosila na razne propise, stručne naputke i druge razne mogućnosti kojima se na natjecanjima može dobro poslužiti. Nisam odmah bio pravno registriran kada sam isprva odlazio na terenska natjecanja. Trebam naglasiti da naše santovačko kartaško članstvo broji 40 – 50 dobrih igrača, oni se smatraju najboljima u cijeloj županiji. Naši treninzi traju svaki dan od 17 do 20 sati u prostoriji koju nam je osigurala Seoska samouprava, na uglu Petőfijeve i Dózsine. Navest ću tek neke kolege: načelnik sela József Feigl, Živko Filaković, Stipan Gorjanac, László Gilicze, Sándor Csillag, István Vő, Ádám Tamás, István Barna, Ferencz Koncz...

Na kojima si natjecanjima sudjelovao i s kakvim uspjesima?

Ovisilo je o tome gdje su se odvijala ta natjecanja. Lani je to bilo u budimpeštanskom VII. okrugu, u restoranu Metropolu na tzv. Majstorsko-šampionskom spomen-kupu gdje je moja družina postigla III. mjesto. Među prvcima bili su: László Virág (Kiskunmajs), Péter Pusztai (Kecskemét) i Marin Velin (Santovo). No spomenuto natjecanje nije završeno, nastavlja se u Segedinu. Imam dakle šansu za daljnje plasiranje među najboljih 60 natjecatelja u državi, naravno, ako mi uspije dobro zaigrati. Nada uvijek postoji.

Navedenima bih citirao izjavu danu reporteru mađarskoga Nacionalnoga športa: „U nas je takav ultičarski život kakvoga nigdje drugdje nema! Od cjelokupnog stanovništva, jednim slučajnim načinom u državi, tri postotka njih se natječu, što znači kao da bi u Budimpešti zaigralo njih šezdeset tisuća. Tajni plan nam je da jednom u naš krug pozovemo već opće poznatog ljubitelja ulti-igre, ministra predsjednika!

Otkako si umirovljenik, osim kartanja, čime se zanimaš u svakodnevi?

Naravno, čovjek mora imati neko zaposlenje. Učlanjen sam u jedno poljoprivredno dioničko društvo (Kft.) u Barački, koje gospodari na više hektara zemljišta i bavi se voćarstvom i povrtlarstvom. Koristimo se povrćem koje je povoljno za ukiseljavanje. Kao umirovljenik, za svašta imam vremena, stoga i pregovaram s kupcima naveliko. Naravno, opskrbljujemo i okolna naselja, odnosno prodavaonice kao što su Dautovo, Čatalija, Baja, Baračka, Baškut, Gara. Sve ovisi o klimatskim okolnostima. Unaprijed se ne zna kakav će biti godišnji urod, hoće li biti dosta sunčanih dana, dovoljno oborine ili nevremena, tuče... Tada se zapravo planira količina uroda u voćarstvu i povrtlarstvu i prema tim mogućnostima se pregovara s prekupcima kojima naši proizvodi trebaju.

Nalazeći se u rodnoj kući Marina Velina, u nekadašnjem Vlačićevom sokaku, danas na Trgu Ustava, s pomoću njegove supruge Katice, s ormara se skidaju trofeji, raznoliki kaleži stječeni na kartaškim natjecanjima. Primjerice radi: I. mjesto Ulti-natjecanje Baračka – Santovo, 2014. g.; Ulti-šampion sela Santova, 2009. g.; I. mjesto Nacionalnog ulti-šampionata u Segedinu 2013. g.; I. mjesto miholjdanski blagdan Novoga vina – Dudvar (Nemesnáudvar) 2013. g. I. mjesto Ulti-spomen natjecanje „László Major Kalinjača (Homorúd) 2012. g.; I. mjesto Ulti spomen-natjecanje „György Szabó“; Šampion Južnobačvanskog ulti-šampionata 2007. g.; III. mjesto Nacionalnog ulti-šampionata Kečkemet; I. mjesto Santovačkog ulti-šampionata 2008. g. I. mjesto Bačko-kiškunskog ulti-šampionata; Ulti-prvak sela Santova 2007. g.; I. mjesto Kupa Barka–Baračka 2004. g. I uza svaki trofej spomenice, od kojih dio krasi već spomenutu kartašku prostoriju santovačkih ljubitelja ultija. Višekratnom prvaku ultičarskih natjecanja, jednako kao i svim ostalim kartašima u Santovu, i ovim putem čestitamo i želimo daljnih uspjeha.

Marko Dekić

Foto: Gabor Tölgyesi

Obnavlja se koljnofska crkva Sv. Martina

Crikveno skrbništvo Koljnofa, na čelu s farnikom Antalom Némethom, pred kratkim je dostalo na renoviranje crkve Sv. Martina deset milijun forintov, od Ministarstva ljudskih resursa. U prvom koraku će se obnoviti crikveni turam, potom slijedi renoviranje cijeloga krova i u trećoj fazi se stavlja drenaža oko crkve. Pokidob su stijene jako vlažne, zid se mora sušiti do marcijuša i nek zatim slijedi obnova cijele fasade. Završetak renoviranja je planiran u aprilu 2016. ljeta, a pokidob još manjkaju materijalna sredstva do samoga konca djela, skrbništvo se nada lje natica i kod Jurske biskupije. Uza to Hodočasna crkva Črne Madone jur ljeta dugo je pod vanjskom i nutarnjom obnovom, sad će paralelno sa crikvom Sv. Martina početi ovde i inštaliranje grijanja. Vjerski odjel Ministarstva ljudskih resursa s osam milijun forintov podupira to djelo, koje će se završiti do Martinja. Svečana predaja dvih obnovljenih crikav predvidjena je kljetu u misecu majušu.

Tiho

Tri zgrade židanske samouprave pod obnovom

Kako nas je obavistio načelnik Hrvatskoga Židana Štefan Krizmanić, samouprava spomenutoga naselja od europskih fondov je sve skupa dobila 52 milijun forintov na vanjsku obnovu trih seoskih objekto. Mjesna čuvarnica, starački dom i dom kulture će se u naredne dane polipšati i usavršavati, minjat će se obluki i vrata ter će se staviti izolacija u projektu «KEOP 5.7.0 – 2015. Obnova zgradov u vlasničtvu Samouprave Hrvatskoga Židana u duhu šparanja energije». Svečana predaja obnovljenih objekto predvidjena je 28. novembra, u subotu.

Tiho

KEČKEMET

Međuvremeni izbori za Hrvatsku samoupravu

U županijskom središtu Bačko-kiškunske županije održani su međuvremeni izbori za Hrvatsku samoupravu grada Kečkemeta. Prema rezultatima koje je objavio Mjesni izborni ured, izbori su bili valjani i uspješni. Biral se vijećnike na dva upražnjena mjesta (od ukupno tri). Na izbore je prijavljeno dva kandidata, od kojih su oba izabrana. Tako su nove zastupnice Hrvatske samouprave postale Zlata Kubatov Berwinkl i Marija Jelić. Od ukupno 45 registriranih na popisu hrvatskih birača, izborima se odazvalo 22 birača. Broj valjanih glasačkih listića bio je 21, a 1 glasački listić bio je nevaljan. Obje vijećnice dobile su po 21 glas. Treći je vijećnik dosadašnji predsjednik Stipan Šibalin. Na osnivačkoj sjednici održanoj 1. listopada za predsjednika je izabran dosadašnji predsjednik Stipan Šibalin, a za dopredsjednicu Marija Jelić.

SANTOVO

Matarski sastanak

Naraštaj maturanata naše budimpeštanske Hrvatsko-srpske gimnazije iz 1964. godine, posljednjem razdoblju sastaje se svake godine. Ovaj put okupio se 5. rujna 2015. u Santovu.

Program pečuskoga Hrvatskog kazališta u listopadu

11. listopada 2015. g., u 10.30 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Osijek

14. listopada 2015. g., u 13.00 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Tukulja

16. listopada 2015. g., u 18.30 sati Antun Karagić: Svijest – pučka igra, Lukovišće.